

POKRUSZYĆ (23) *vb pf*

o jasne.

inf pokruszyć (1). ◇ *fut 1 sg* pokruszę (3). ◇ *2 sg* pokruszysz (5). ◇ *3 sg* pokruszy (4). ◇ *3 pl* pokruszą (1). ◇ *praet 2 sg m* -ś pokruszył (1). ◇ *3 sg m* pokruszył (5). ◇ [*3 pl m pers* pokruszyli.] ◇ *imp 2 sg* pokrusz (1). ◇ *con 3 sg m by* pokruszył (1). ◇ *part praet act* pokruszywszy (1).

Sł stp, Cn brak, Linde bez cytatu; tym XVII w.: pokruszyć się.

Połamac, pogruchotać; rozbić na drobne części, rozgnieść, zmiażdżyć; comminuere, confringere, conterere, excidere PolAnt [kogo (Przen), co] (23) : Miłofyerdzyeńtwa Pánłkye nych Páná wyznáya/ [...] Iż mocą fwą pokruśłył Pan brany myedzyáne LubPs Y5; OrzList d3; pokruśłył Afá onego iey [matki] bálwaná/ y ípalił v potoká Cedroná. BudBib 2.Par 15/16; CzechRozm 133.

pokruszyć czym (1): Chleb wymináią ácz nie wiecznie wyminániem wymináią go/ áni kołem wozowem taczáią/ áby go zębámi fwemi nie pokruśłył. BudBib Is 28/28.

W połączeniach szeregowych (1): Głos Pánłki Cedry łamie: Pan pokruśy Cedrowe drzewá w Libanie. Pan podrobi ie iáko ćielátká z Libanu LatHar 347; [Obrázy [...] bálwochwálskie [...] Polacy wyrzucili, y pokruśyli, popalili á zniśczyli Roku 966. ŁaszczOkulary A4].

Zwrot: »w proch pokruszyć« (1): thy bédźiefz łamał gory/ á obroćifz ię [!] w drobne fkiby/ a pagorki w proch pokruśyífz [colles sicut quisquillas pones]. BibRadz Is 41/15.

Szereg: »sprzewracać i pokruszyć« (1): Niechwalże Bogow ich/ áni im fluz/ [...] Ale íprzewracałz y pokruśyífz [quoniam destruendo destrues eos et confringendo confringes] obrázy ich. BibRadz Ex 23/24.

Przen (15) : LubPs G4v; A pokruśę włytki poroża niepobożnych/ y będą wywyższone mocy íprawiedliwych. BibRadz Ps 75/11; Dzień fię zácmi w Tháfnis kiedy thám pokruśę zátwory Egiptłkie/ á pychá możności iego vítanie w nim BibRadz Ez 30/18.

W porównaniu (1): Wzgárdzona/ z prośbą pokorá/ Iák Lew/ [Bóg] kości me pokruśył. GrabowSet G4v.

Zwroty: [»pokruszyć kości [czyje]«: PismaPolit 310 cf Szereg.]

»kości pokruszyć« [w tym: czyje (1), w kim (1)] = przerazić, strapić kogoś (2): przez ogromne widzenie kości we mnie pokruśyífz LubPs hh6v; GrabowSet G4v.

»łańcuchy pokruszyć« (1): Oddalił od ciebie przelzkody do návrocenia rozmaite [...]. dwa łańcuchy/ boiázni y miłości świeckey [...] pokruśyífz LatHar 675.

»pokruszyć tarcze, miecze, zbroje« = pokonać wojsko (1): Namiot iego [Boga] w Salem ieft rozbity/ Ná Sionie páłac znákomity: Tám pokruśył tarcze/ miecze/ zbroie/ A zá morze krwáwé cífnął boie. KochPs 112.

[Szereg: »pokruszyć, porąbać«: Żarli [królowie] ciała ludu mojego, a skórę ich odzierali z nich i pokruszyli kości ich. Porąbali je na sztuki PismaPolit 310.]

a) Ciężko doświadczyć; uśmiercić, unicestwić (7) : Ci zli yák owce ítrácone w pyekle zołtác muffá/ Bo ye yuz ímyerć wyeczna zeżrze włytki ye pokruślá LubPs N2, S; BibRadz Ez 39/2; Ktory bálwan nie co innego znáczył/ iedno cztery Monárchie ábo pánłtwa/ ktore miály być ná świećie/ a iż ty włytki pokruśyć miał kámień ieden/ z gory bes rękú odćięty CzechRozm 168v.

W porównaniu (1): podamci [Chrystusowi] narody w dziedzictwo twoie/ [...]. Łaską żelazną bądźiesz sprawował ie/ á iáko fkorupę pokruszył ie. *LatHar* 360.

α) *Zniszczyć wojsko; rumpere PolAnt* (2) : Błogofławionyżeś ty ieft wybawicielu Izraelfki/ kthoryś przez ręce Dawidá słuźebniká twe⁸⁰ pokruszył gwałtowną moc mocarzowę [*qui contrivisti impetum potentis*]/ á woylko narodow połtronnych podałeś w ręce Ionácie *BibRadz* 1.*Mach* 4/30; *BudBib* *Iudith* 9/8.

b) *Obrócić w proch ciało człowieka po śmierci* (1) : Ty práwie pokruszył człowieka [*Convertes hominem usque ad contritionem*] [...]. (*marg*) To ieft/ thy człowieká nędzą y ftárolcią ftrełcelz/ á potym go łmiercią złożyłz/ á obrociłz w ziemię z ktorey wyfzedł [...] (-) *BibRadz* *Ps* 90/3.

Synonimy: połamać, rozbić.

Formacje współrdzenne cf KRUSZYĆ.

Cf POKRUSZENIE, POKRUSZONY

LWil